

Methods. The nature of the work identified research methods, the main of which were descriptive, which is used in the analysis of almost the entire array of innovative lexical material, and comparative, used in the consideration of neologisms, borrowings.

Results. Based on this study, the neologisms are the most commonly used in the economic field; such concepts as «hedging» and «goodwill» are also found in the financial industry. However, not every entity in the industry has the ability to use these terms in its activities. The commonly used neologism that occurs and is actively used is «dumping». Such terms as «hedging» are used regularly, but the subjects of the economic sector in most do not use the term. Such neologism as «fundraising» is used mainly in official sources and at the moment has not been widely used, due to the creation of a language barrier between the parties to the dialogue and is usually replaced by the more simple and familiar for the public with the words «fundraising». Theoretically analyzed and justified the use of neologisms in the field of economics and everyday life, identified positive and negative features of these neologisms using. The analysis of the new economic terminology allowed us to conclude that the new borrowed terms of the economic sphere are at different stages of development. The processes of their assimilation proceed under the influence of cultural characteristics in the Ukrainian people's mentality.

Key words: neologisms, timing, hedging, goodwill, dumping, fundraising, economic sector.

DOI : 10.33274/2079-4835-2019-18-1-71-79

УДК 81:1

Остапенко С. А.,
канд. пед. наук,
доцент
Миснік Я. С.,
студентка

Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
Кривий Ріг, Україна, e-mail: ostapenko@donnuet.edu.ua
e-mail: mysnik@donnuet.edu.ua

ПОНЯТТЯ ЯК ФОРМА ВІДОБРАЖЕННЯ ДІЙСНОСТІ Й ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ КАРТИНИ СВІТУ

UDC 81:1

Ostapenko S. A.,
PhD in Pedagogic Sciences,
Associate Professor
Mysnik Ya. S.,
Student

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: ostapenko@donnuet.edu.ua
e-mail: mysnik@donnuet.edu.ua

CONCEPT AS A FORM OF REPLACEMENT OF ACCURACY AND A BASIC ELEMENT OF THE PICTURE OF THE WORLD

Мета. Проаналізувати й визначити на підставі здійсненого аналізу останніх публікацій та узагальнення теоретичних даних щодо трактування поняття як компонента ідеальної картини світу. На прикладі становлення поняття «мама» простежити шлях розвитку гіпонімно-гіперонімного ядра цього поняття.

Методи. Вирішення поставлених завдань здійснювалось за допомогою використання таких методів, як аналіз та узагальнення наукової й навчально-методичної літератури з проблем когнітивної лінгвістики, системний аналіз, поєднання історичного й логічного методів у дослідженні, виокремлення підсистем складних

об'єктів та їх системний аналіз, цілісні, інтегральні підходи до дослідження лінгвістичних явищ.

Результати. Людину оточують не тільки речі. Вона живе також у світі мови, необхідній у взаєминах із собі подібними. У процесі спілкування люди обмінюються поняттями, зазначеними в мові, в результаті чого до певної міри формується світогляд індивідуумів, досягається взаєморозуміння, виникають або вирішуються суперечності, формуються нові поняття. Визначено, що гіпонімно-гіперонічне ядро поняття містить ознаки, важливі для даного класу речей і необхідні для того, щоб відрізнити даний клас предметів від іншого класу. Стабільність гіпонімно-гіперонічного ядра поняття є необхідним чинником у спілкуванні між людьми. Ядро поняття є не тільки стабільним, але і збігається, є ідентичним у всіх людей, що дозволяє людям розуміти один одного.

Виокремлення ознак, які постійно характеризують певні предмети, і ознак, інтегруючих предмети в класи, свідчить про перехід на новий рівень мислення — рівень абстракції або рівень поняттєвої свідомості, яка висуває людину на новий рівень пізнання природи і допомагає людині абстрагуватися від реального світу і створити його ідеальний образ як систему понять і відносин між ними. При цьому поняття як компоненти ідеальної картини світу вимагають закріплення в матеріальній формі. Формування понять у свідомості індивідуума є процесом безупинним.

Ключові слова: поняття, картина світу, когнітивна лінгвістика, гіпонімно-гіперонічне ядро, концептосфера.

Постановка проблеми. Людина існує в дуже складному світі, що формується з речей, з якими їй щодня доводиться вступати у взаємодію в процесі практичного освоєння світу з метою забезпечення власної життєдіяльності. Історія становлення людини показує, що практичне освоєння світу з моменту створення знарядь виробництва є одночасно і його осмисленням. Тому речі, що оточують людину, є об'єктами не тільки практичної, а й когнітивної діяльності, унаслідок якої у свідомості закріплюються виявлені й осмислені людиною в процесі практичної діяльності різні ознаки і властивості предметів, явищ і процесів. Одночасний розвиток як практичної, так і когнітивної діяльності людини призводить до становлення абстрактного мислення, що є етапом утворення у свідомості таких узагальнених образів предметів і явищ, які утримують у своїй формі істотні риси і властивості предметів, що дозволяє цим формам фіксувати у свідомості відображення фрагментів об'єктивного світу у вигляді ідеальних сутностей — понять і їх зв'язків [3, с. 8]). Усвідомлення, що існують у реальному світі закономірностей, призводить до створення символів і знаків, які допомагають людині орієнтуватися в реальному світі навколо неї.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Представниками когнітивного підходу в семантиці є переважно американські вчені Дж. Лакофф, Р. Лангакер, Р. Джекендофф, Ч. Філлмор, Л. Талмі, А. Гольдберг, Дж. Тейлор, Ж. Фоконьє, Б. Рудзка-Остін, А. Ченкі. У вітчизняному мовознавстві проблемами когнітивної лінгвістики займаються М. Болдирев, І. Бровченко, О. Воробйова, С. Жаботинська, В. Карасик, Т. Луньова, В. Манакін, М. Полюжин, Т. Радзієвська, Ю. Апресян, М. Кочерган, Й. Стернін, Г. Уфимцева, М. Цегельська.

Мета статті — проаналізувати й визначити на підставі здійсненого аналізу останніх публікацій та узагальнення теоретичних даних щодо потрактування поняття як компонента ідеальної картини світу. На прикладі становлення поняття «мама» простежити шлях розвитку гіпонімно-гіперонічного ядра цього поняття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реальний світ відбивається у свідомості людини у вигляді системи понять, що містять у собі узагальнені знання про все

існуюче і підлягаюче усвідомленню, і постає в мисленні індивідуума у вигляді картини світу (концептосфери), сформованої особистістю в результаті індивідуального досвіду і відчуттів, а також під впливом колективного досвіду. Як відомо, думку про те, що створення картини світу (концептосфери) або картини реальності є необхідним моментом життєдіяльності людини розвивав А. Ейнштейн: «Людина прагне якимось адекватним способом створити у собі просту і ясну картину світу для того, щоб відірватися від світу відчуттів, щоб до певної міри спробувати замінити цей світ створеною таким чином картиною» [1, с. 4]. На відміну від тварин, поведінкою яких керують інстинкти, людина для свого орієнтування у світі потребує множинності особливих символічних структур, «можливих світів» — мови, міфології, релігії, мистецтва, науки, які слугують для регуляції її життєдіяльності.

Картина світу — плід аналітичної роботи людського розуму, який супроводжує будь-яке зіткнення людини з реальним світом, результат пізнавальної діяльності, яка неможлива без узгодження з об'єктивними закономірностями світу, що відбиваються у свідомості. Картина світу у свідомості людини є, по суті, ідеальним образом зовнішнього світу. Цей ідеальний образ є структурою символічною. Сформована на основі понять вона являє собою «смысловий двійник світу». Заснована на життєвому досвіді, виробленому в процесі взаємодії людини зі світом, внутрішня картина світу уважається її носієві достовірною. Як «компонент світогляду» [1, с. 6], картина світу претендує на абсолютну справжність і тотожність із дійсністю. Суб'єкт картини світу вірить, що світ такий, яким він представлений у цій картині, незважаючи на те, що окремі компоненти картини світу є не чим іншим як оманом, забобонами, помилками. Однак загалом світ свідомості не може бути чимось новим, неузгодженим з навколишнім світом, оскільки це призвело б до припинення існування людини, розчавленої... силами, що не піддаються ні теоретичному, ні практичному оволодінню внаслідок принципової різнорідності законів, що керують буттям, з одного боку, об'єктивного світу, а з іншого, — суб'єктивного [3, с. 15–16].

Людина формує поняття про оточувальну її дійсність за допомогою мислення і завдяки органам зору, слуху, нюху, дотику, що дають мисленню можливість відобразити речі і їх ознаки. Ступінь повноти пізнання, ступінь точності поняття, з одного боку, залежить від закладених у людині, як істоті мислячій, біологічно зумовлених можливостей, а з іншого боку, як зазначає Є. Кубрякова, «... сама наша здатність формувати концепти і мислити є результатом того, як фізично організовані наші тіла і як протікає їх взаємодія із зовнішнім світом» [4, с. 33]. Наша здатність бачити і чути обмежена особливостями будови наших органів зору і слуху. Наші можливості нюху і дотику розвинуті, ймовірно, настільки, щоб ми могли пристосуватися до оточувального нас світу. «Мозок людини і її тіло безперервно здійснюють роботу по категоризації світу, це невід'ємна частина нашого досвіду, і людство не вижило б, якби категорії не були залежними від форми людського тіла і його можливостей, від усієї сенсомоторної організації людини» [4, с. 33]. Наше мислення спрямоване на складання таких уявлень про світ і предмети в ньому, які відповідали б потребам життєдіяльності людини. Основоположні уявлення і поняття (концепти), вироблені свідомістю людини в процесі практичного освоєння нею світу і необхідні, як уже зазначалося вище, для забезпечення її життєдіяльності, складають поняттєву картину світу (концептосферу).

Формування понять про навколишній світ пов'язано з усвідомленням людиною своєї власної ролі у світі оточуючих її речей, з розумінням власного «я». Тому картина світу постійно змінюється, і у кожного покоління людей вона своя, проте на кожному етапі свого розвитку вона містить поняття, що розділяються більшістю. На певних щаблях розвитку людства будь-яке відхилення від поділених сучасниками понять

про світ могло бути зрозуміло і не прийнято суспільством. Історії відомі випадки жорстокої розправи над людьми, поняття про світ у яких суперечили загальноприйнятним нормам. У середні віки єретиків спалювали на багатті (Дж. Бруно), відлучали від церкви, забороняли поширювати їх ідеї (Н. Коперник, Г. Галілей). Однак у міру усвідомлення людиною самої себе, у міру зростання потреб людини у сфері життєдіяльності і життєзабезпечення зростають і вимоги до картини світу. Поряд з поняттєвою картиною світу з'являється наукова, що відрізняється від першої ступенем наближення до реального стану речей і ґрунтується вже на наукових знаннях.

Як вже зазначалося вище, картина світу являє собою систему понять і є особливою, властивою тільки мислячим істотам, формою «...закріплення у свідомості людини результатів успішного оволодіння в трудовому процесі будь-яким предметом або явищем» [3, с. 9]. Таким чином, поняття — одна з основних форм мислення, яке, своєю чергою, можна визначити як «процес оперування поняттями», і яке є одним з основних компонентів пізнавальної діяльності людини. У формі понять, які зберігають істотні властивості предметів, у мисленні в узагальненому вигляді відбивається реальна дійсність. Притаманне людині вміння виділити суттєві властивості будь-якого предмета, які виявляються в процесі практичної діяльності людини, призводить до появи здатності утримувати у свідомості не окремі образи предметів, а лише їх найважливіші або істотні на даному етапі пізнання властивості, які зберігаються у вигляді особливих ідеальних сутностей, а саме, у вигляді понять.

Картина світу не була б достовірною і цілісною, якщо б відображала тільки речі. У картині світу відбиваються також і існуючі в реальності відносини між речами. У нашій свідомості відбиваються різні випадки взаємодії між речами, впливу одних предметів на інші, які ми можемо позначити як міжпредметні відносини. Результати даних відносин також фіксуються і інтерпретуються в нашому мисленні, в результаті чого встановлюються певні закономірності міжпредметних зв'язків. Розуміння взаємозв'язків предметів, явищ, процесів призводить до того, що поняття про речі в картині світу виявляються організованими в систему, структура якої відображає складні відносини, що виникають між предметами і явищами в реальному світі, а також між речами і людиною в процесі їх взаємодії.

Слід особливо підкреслити, що в понятті про речі укладені такі властивості та атрибути, які, будучи істотними для розуміння речі, залишаються в нашій свідомості постійними і незмінними. Сама по собі річ, яка послужила референтом при створенні первинного поняття, з плином часу змінюється, виявляється в інших просторових і прагматичних відносинах. Відображена на першому рефлексійному рівні, річ сприймається як рівна сама собі і має стабільні ознаки або атрибути. Надалі в нашому понятті про речі ознаки речі не змінюються, завдяки властивості нашого мислення представляти речі як субстанції, які завжди залишаються ідентичними самі собі. Це виявляється можливим, тому що ми в наших розумових процесах абстрагуємося від просторово-часових змін і робимо речі простішими, ніж вони є насправді [6, с. 191]. У мисленні ми повинні розглядати щось як ідентичне саме собі, що, строго кажучи, з часом не залишається незмінним, тому що в іншому випадку наше мислення не зможе знайти для себе міцної опори. Те саме можна сказати і про абстрактні поняття, якими наш розум намагається охопити явища навколишнього світу. Абстрагування від конкретної речі (референта), узагальнення ознак і виділення серед них істотних, що лежать в основі поняття класу речей (денотата), є найбільш оптимальною формою для збереження поняття незмінним. Тут особливо важливим виявляється положення про те, що в нашому мисленні ми оперуємо поняттями, а саме поняттям властиво бути ідентичними самим собі і абстрагуватися від часу і простору [6, с. 176]. Усе вищес-

казане впливає із закону ідентичності, висунутому Аристотелем, засновником і одним з найбільших представників класичної або аристотельської логіки — учення про поняття, судження і умовиводи, проголошує рівність речі самій собі, стабільність її ознак і атрибутів. Подібне твердження правильне у тому випадку, якщо річ видається нам простішою, ніж вона є насправді, у вигляді суті, не змінює своїх якостей і властивостей ні з плином часу, ні під впливом різних фізичних явищ. Незмінні ознаки речі зберігаються в нашій свідомості у формі поняття; поняття, а точніше ядерна частина його, своєю чергою зберігається незмінною принаймні доти, доки складові її суттєвої ознаки предмета відповідають загальноприйнятному розумінню даної речі, з чого, слідуючи аристотелівській логіці, витікає твердження про рівність поняття самому собі.

Процес формування поняття проходить кілька етапів. Одним з основних етапів є процес відображення речі (референта), у результаті якого у свідомості людини формується і зберігається образ, який на початковому етапі і буде першим, поки елементарним, але необхідним, поняттям про речі. Перший образ завжди конкретний, пов'язаний із референтом. У немовляти, наприклад, це перш за все образ матері.

Дитина відображає у своїй свідомості конкретну жінку. Образ цієї жінки складається із зорових (зовнішній вигляд) і слухових (голос) вражень дитини, отриманих під час спілкування з матір'ю, а також ознак матері, що надходять від органів нюху (властивий їй запах) і дотику, отриманих їм відчуттям і емоціям, пов'язаним з харчуванням і доглядом. Дитина усвідомлює мати як необхідний компонент низки ситуацій, пов'язаних, здебільшого, з турботою та доглядом за нею. При цьому поняттям «мати» може охоплюватись весь комплекс дій, виконуваних жінкою відносно дитини, і відчуттів, які має при цьому сама дитина. І хоча мати сприймається дитиною як самостійний елемент ситуації, вона ще не розрізняє серед ознак, що «утворюють» даний предмет, постійних і змінних, родових і індивідуальних.

Людину оточують не тільки речі. Вона живе також у світі мови, необхідній у взаєминах із собою подібними. У процесі спілкування люди обмінюються поняттями, значеними в мові, в результаті чого до певної міри формується світогляд індивідуумів, досягається взаєморозуміння, виникають або вирішуються суперечності, формуються нові поняття.

Поняття можуть бути сформовані як унаслідок пізнавальної діяльності людини, так і за допомогою слів мови, за допомогою пояснення. У своїй роботі «Мислення і мова» Л. Виготський, описуючи процес формування понять, вказував на важливість функціонального застосування знаку, або, іншими словами, специфічне вживання слова як засіб формування останніх [2, с. 332–333]. Чуючи мову дорослих, дитина поступово співвідносить те, як звучать слова (звукові комплекси) з відповідними поняттями. Процес співвіднесення поняття і слова може бути пришвидшений одночасною презентацією дитині слова і предмета. Поняття може бути сформовано за допомогою слів мови з опорою на інші, вже наявні у дитини поняття.

Слово, подане у вигляді комплексу звуків, є для дитини матеріальним об'єктом відображення, і, подібно до будь-якої іншої речі, володіє визначеним набором ознак, відмінних від тих ознак, якими володіє позначений даним словом предмет. Звуковий комплекс «мама», будучи матеріальним об'єктом, також відбивається у свідомості дитини у вигляді образу — звукового образу слова «мама». З цього моменту свідомість є сховищем двох образів: образу речі, що є на початковому етапі також і поняттям, і образу слова (сигніфіканта). Одночасно виникає відображення зв'язку, що існує між мамою і словом «мама». Коли зв'язок міцно встановиться у свідомості дитини, досить буде сказати «мама», щоб викликати в нього думку про маму. Реакція дитини на слово «мама» може бути різною: вона може, наприклад, повертати голову в пошуках

мами, або вкаже пальчиком в її бік, або спробує відтворити почутий нею звуковий комплекс. Реакція дитини на слово «мама» є, очевидно, також свідченням того, що дитина відображає елементарні міжпредметні відносини, що виникають між речами під час типових ситуацій, елементами яких вони є. Розуміння елементарних міжпредметних відносин дозволяє дитині оцінювати, наскільки точно слово відображає дійсність. Наприклад, якщо мама знаходиться поруч, то словом «мама» відображається факт присутності матері, і дитина вказує на маму. В іншому випадку слово лише задає, «конструює» ситуацію: слово «мама» слугує дитині нагадуванням про матір, викликає поняття про матір, як про істоту, якої дитина постійно потребує, і якщо матері немає поруч, це може стати причиною занепокоєння, викликати бажання побачити її, почати пошуки. На певному етапі розвитку дитина спробує вимовити слово «мама». При цьому слово може бути використане нею як твердження, прохання чи питання тощо. Цільове використання слова «мама» свідчить про те, що дитиною, з одного боку, усвідомлюються зв'язки, що існують між окремим предметом і ситуацією, елементом якої вона є, а з іншого боку, — між словом і результатом. Використання слова (імені) як питання про місцезнаходження матері є свідченням того, що слово сприймається дитиною як засіб, який може призвести до певного результату, як засіб, що допомагає йому у важкій ситуації, в даному випадку, в пошуках матері. З іншого боку, дитина помічає, що зміна ситуації залежить від зміни положення предмета в просторі (мама знаходиться в кімнаті, мама вийшла з кімнати і т. п.), зміни стану предмета під впливом інших предметів (мама посміхається, коли дитина посміхається, хмуриться, якщо дитина вередує і т. д.), тобто від дій предмета або взаємодії його з іншими предметами.

Формування понять у свідомості індивідуума є процесом безупинним. Поряд з образом мами у дитини формуються й інші образи, а з ними і поняття «тато», «дідусь», «бабуся», «хлопчик», «дівчинка». При цьому поняття «мама» буде розширюватися в міру накопичення дитиною життєвого досвіду, завдяки здатності людського розуму до абстракції узагальнення, його здатності, порівнюючи, з одного боку, виявляти характерні риси або постійні ознаки окремої речі відносно інших речей і, з іншого боку, виділяти загальні риси й ознаки схожих між собою речей. Порівняння поняття «мама» з поняттями «тато», «дідусь», «хлопчик» призведе до виділення такої вирізняльної ознаки, як стать. Ця сама ознака лежить в основі подібності понять «мама», «бабуся», «дівчинка». Об'єднані за статевою ознакою, поняття «мама», «бабуся», «дівчинка» розрізняються за ознакою «вік». Усі перелічені поняття входять в один клас предметів, що об'єднуються поняттям «людина». Протилежним класу людина є клас предметів, об'єднаних поняттям «тварина». На цьому етапі сприйняття світу відбувається розширення референта до денотата, пов'язаного вже не з окремим предметом, а з цілим класом однорідних предметів. У процесі соціального спілкування дитина усвідомлює, що мами, тата і дідуся з бабусями є у інших хлопців — його однолітків, і всі вони є членами сімей, об'єднані родинними відносинами. Тому у свідомості дитини з'являються поняття-ознаки, такі як «чоловік» і «жінка», «дорослий» і «дитина», які виділяються при порівнянні речей між собою. Дані ознаки є гіпонімами, тобто ознаками, які відрізняють один від одного речі одного класу. Провідне місце серед ознак займає гіперонім — ознака, загальна для всіх елементів даного класу і є розпізнавальною під час порівняння різних класів предметів. Поняття мами, тата, дідуся, бабусі, дівчаток, хлопчиків і т. п. об'єднані в один клас за гіперонімною ознакою осіб. Гіпонім «стать» дозволяє поділити даний клас на два підкласи: жіночої статі (мама, бабуся, дівчинка) і чоловічої статі (тато, дідусь, хлопчик), які своєю чергою будуть розділені на підкласи за гіпонімною ознакою «вік».

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновки, що гіпонімно-гіперонімне ядро поняття містить ознаки, важливі [5, с. 73] для даного класу речей

і необхідні для того, щоб відрізнити даний клас предметів від іншого класу, наприклад клас «людина» від класу «тварина». Стабільність гіпонімно-гіперонімного ядра поняття є необхідним чинником у спілкуванні між людьми. Ядро поняття є не тільки стабільним, але і збігається, є ідентичним у всіх людей, що дозволяє людям розуміти один одного. Як ні різноманітні у людей поняття «мама», можна з упевненістю стверджувати, що в кожному з них міститься загальне для всіх гіпонімно-гіперонімне ядро: «людина, жіночої статі, доросла, яка має дитину».

Виділення ознак, які постійно характеризують окремі предмети, і ознак, інтегруючих предмети в класи, свідчить про перехід на новий рівень мислення — рівень абстракції або рівень понятійної свідомості: «понятійна свідомість або понятійне мислення» [3, с. 9] висуває людину на новий рівень пізнання природи і допомагає людині абстрагуватися від реального світу і створити свій ідеальний образ як систему понять і відносин між ними. При цьому поняття, як компоненти ідеальної картини світу, вимагають закріплення в матеріальній формі.

Список літератури / References

1. Архипов И. К. Человеческий фактор в языке. СПб. : Невский институт языка и культуры, 2001. 112 с.
Arhipov, I. K. (2001). *Chelovecheskiy faktor v yazyike* [The human factor in the language]. St Petersburg, Nevskiy institute of language and culture Publ., 112 p.
2. Кацнельсон С. Д. Категории языка и мышления. Из научного наследия. М. : Языки славянской культуры, 2001. 864 с.
Katsnelson, S. D. (2001). *Kategorii yazyika i myishleniya. Iz nauchnogo naslediya* [Categories of language and thinking: From scientific heritage]. Moscow, Yazyiki slavyanskoj kulturyi Publ., 864 p.
3. Колшанский Г. В. Объективная картина мира в познании и языке. Москва : Наука, 1990. 108 с.
Kolshanskiy, G. V. (1990). *Ob'ektivnaya kartina mira v poznanii i yazyike* [Objective picture of the world in knowledge and language]. Moscow, Nauka Publ., 108 p.
4. Коряковцева Е. И. Статус имени действия. Вопросы языкознания. 1996. № 3. С. 55–64.
Koryakovtseva, E. I. (1996). *Status imeni deystviya* [Action name status]. *Voprosyi yazyikoznaniya* [Issues of linguistics], no. 3, pp. 55–64.
5. Кубрякова Е. С. Размышления о судьбах когнитивной лингвистики на рубеже веков. Вопросы филологии. № 1 (7). 2001. С. 28–34.
Kubryakova, E. S. (2001). *Razmyishleniya o sudbah kognitivnoy lingvistiki na rubezhe vekov* [About the fate of cognitive linguistics at the turn of the century]. *Voprosyi filologii* [Issues of philology.], no. 1 (7), pp. 28–34.
6. Лосев А. Ф., Тахо-Годи А. А. Платон. Аристотель. М. : Молодая гвардия, 1993. 384 с.
Losev, A. F., Taho-Godi, A. A. (1993). *Platon. Aristotel'* [Plato. Aristotle]. Moscow, Molodaya gvardiya Publ., 384 p.
7. Köller, W. (1988). Philosophie der Grammatik. Vom Sinn grammatischen Wissens. Stuttgart: J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, 1988. 460 p.

Дата надходження рукопису 29.04.2019

Цель. Проанализировать и определить на основе проведенного анализа последних публикаций и обобщения теоретических данных по трактовке понятия, как ком-

понента идеальной картины мира. На примере становления понятия «мама» проследить путь развития гипонимно-гиперонимного ядра этого понятия.

Методы. Решение поставленных задач осуществлялось с помощью использования таких методов, как анализ и обобщение научной и учебно-методической литературы по проблемам когнитивной лингвистики, системный анализ, сочетание исторического и логического методов в исследовании, выделение подсистем сложных объектов и их системный анализ, цельные, интегральные подходы к исследованию лингвистических явлений.

Результаты. Человека окружают не только вещи. Он живет также в мире языка, необходимого в отношениях с себе подобными. В процессе общения люди обмениваются понятиями, указанными в языке, в результате чего в определенной степени формируется мировоззрение индивидуумов, достигается взаимопонимание, возникают или разрешаются противоречия, формируются новые понятия. Определено, что гипонимно-гиперонимное ядро понятия включает признаки, важные для данного класса вещей и необходимые для того, чтобы отличить данный класс предметов от другого класса. Стабильность гипонимно-гиперонимного ядра понятия является необходимым фактором в общении между людьми. Ядро понятия, не только стабильное, но и совпадает, является идентичным у всех людей, что позволяет людям понимать друг друга.

Выделение признаков, которые постоянно характеризуют отдельные предметы, и признаков, интегрирующих предметы в классы, свидетельствует о переходе на новый уровень мышления — уровень абстракции или уровень понятийного сознания, выдвигает человека на новый уровень познания природы и помогает человеку отвлечься от реального мира и создать его идеальный образ как систему понятий и отношений между ними. При этом понятия, как компоненты идеальной картины мира, требуют закрепления в материальной форме. Формирование понятий в сознании индивидуума является непрерывным процессом.

Ключевые слова: понятие, картина мира, когнитивная лингвистика, гипонимно-гиперонимное ядро, концептосфера.

Objective. The objective of the research is to analyze and determine on the basis of the analysis of recent publications and generalization of theoretical data on the interpretation of the concept as a component of the ideal picture of the world. On the example of the formation of the concept of «mother» trace the path of development of the hypnino-hyperonuclear core of this concept.

Methods. The solution of the tasks is carried out by means of the use of such methods as analysis and generalization of scientific and educational-methodical literature on cognitive linguistics, system analysis, combination of historical and logical methods in the study, the isolation of subsystems of complex objects and their system analysis, integral, integral approaches to the study of linguistic phenomena.

Results. Man is surrounded not only by things. He also lives in the world of language required in a relationship with a person of his kind. In the process of communication, people exchange the notions mentioned in the language, which, to a certain extent, the worldview of individuals is formed, mutual understanding is achieved, contradictions arise or are solved, new concepts are formed. It has been determined that the hypnino-hyperinomial core of the concept contains the features important for this class of things and are necessary in order to distinguish this class of objects from another class. The stability of the hypnino-hyperinomic core of the concept is a necessary factor in communication between people. The core of the

concept is not only stable, but also coincides, is identical to all people, which allows people to understand each other.

The isolation of features that constantly characterize individual objects and signs of integrating objects into classes indicates the transition to a new level of thinking — the level of abstraction or the level of conceptual consciousness, which puts the person to a new level of knowledge of nature and helps a person to abstract from the real world and create his ideal image as a system of concepts and relationships between them. In this case, as components of the ideal picture of the world require fixation in the material form. Formation of concepts in the mind of an individual is a continuous process.

Key words: *concept, picture of the world, cognitive linguistics, hypomanic-hyperinomic core, conceptual sphere.*